

De ‘nieuwe’ Handelsvestigingenwet (Deel 1)

De nieuwe criteria waaraan een aanvraag voor een sociaal-economische vergunning moet worden getoetst

Op 29 december 2009 werd de wijziging van de wet van 13 augustus 2004

betreffende de vergunning van handelsvestigingen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Door de nieuwe wet worden drie van de vier criteria van de Handelsvestigingenwet gewijzigd.

Op 22 januari 2010 werd ook het Koninklijk Besluit van 13 januari 2010 tot wijziging van het KB van 22 februari 2005 tot verduidelijking van de criteria waarmee rekening moet worden gehouden bij het onderzoek van ontwerpen van handelsvestiging en de samenstelling van het sociaal-economisch dossier gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

De vier wettelijke criteria worden als volgt verduidelijkt:

➤ *De ruimtelijke ligging van de handelsvestiging:*

- de inpassing van de handelsvestiging in de plaatselijke ontwikkelingsprojecten of binnen het kader van het stedenpatroon
- de bereikbaarheid van de nieuwe vestiging via het openbaar vervoer en via individuele transportmiddelen

➤ *De bescherming van de consument*

- de naleving van de vigerende wetgeving inzake consumentenbescherming

➤ *Het respect voor de sociale wetgeving en het arbeidsrecht*

- de naleving van de sociale wetgeving
- de naleving van de arbeidswetgeving

➤ *De bescherming van het stedelijk milieu*

- het effect van de inplanting inzake duurzame mobiliteit, meer bepaald het gebruik van de ruimte en de verkeersveiligheid
- het effect van de inplanting van de handelsvestiging op de stadskern in het kader van de planologische vereisten

Sluitstuk van de nieuwe reglementering is de circulaire aan de steden en gemeenten met betrekking tot de beoordeling van de aanvragers socio-economische vergunning.

Hierin wordt toegelicht dat de aanvragen die ingediend zijn en volledig verklaard werden vóór de inwerkingtreding van de nieuwe Handelsvestigingenwet en van het nieuwe Criteriabesluit en dus vóór 28 december 2009 “worden geacht beoordeeld te worden volgens de oude criteria van de wet van 13 augustus 2004”. Zeer merkwaardig is de passage dat “de steden en gemeenten worden met aandrang verzocht om vóór 28 december 2009 alle dossiers te beoordelen die vallen onder de oude criteria”. Als men weet dat het Criteriabesluit eerst op 22 janu-

ari 2010 werd gepubliceerd. Hoewel de oude wettelijke criteria toepasselijk blijven op de lopende sociaal-economische procedures, heet het verder in de circulaire dat “de beslissingen die genomen worden op deze dossiers geen economische criteria of toetsingsgronden [mogen] bevatten”.

Wij zullen dieper ingaan op de vier wettelijke criteria en daaraan onderliggende “elementen” in de volgende afleveringen van *Retail Update Magazine*.

In deze editie beperken wij ons tot tien punten van kritiek op de nieuwe reglementering:

1. Men kan zich niet van de indruk ontdoen dat het hier om haastwerk gaat. Deze indruk wordt zeker niet tenietgedaan bij een vergelijking tussen wat minister Laruelle aankondigde op 25 november 2009 (enkel het criterium ruimtelijke ligging zou overblijven) en de vier criteria die amper een maand later werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.
2. Er wordt te gemakkelijk van uitgegaan dat het volstaat om de economische criteria uit de Handelsvestigingenwet te verwijderen om zo te beantwoorden aan de Dienstenrichtlijn. Het klopt dat dan aan artikel 14.5 Dienstenrichtlijn wordt tegemoet gekomen, daar die economische criteria in beginsel verbiedt. Er is echter ook nog artikel 9.1 waardoor de sociaal-economische vergunning als vergunningsstelsel moet getoetst worden aan de niet-discriminatie-, noodzakelijkheids- en evenredigheidsbeginselen. Het is helemaal niet gezegd dat de sociaal-economische vergunning “nieuwe stijl” aan het evenredigheidsbeginsel beantwoordt.

3. Twee van de vier criteria (ruimtelijke ligging van de handelvestiging en de bescherming van het stedelijk milieu), zijnde de meest zwaarwegende criteria, sluiten nauw aan bij de gewestelijke bevoegdheid van de ruimtelijke ordening. Daardoor is het niet ondenkbaar dat de wetwijziging wordt aangevochten voor het Grondwettelijk Hof en, meer nog, dat daardoor alle sociaal-economische vergunningen precair worden (aanvechtbaar voor de Raad van State, die dan een prejudiciële vraag kan stellen aan het Grondwettelijk Hof).
4. De vraag stelt zich in hoeverre het assortiment en nettohandelsoppervlakte na het verdwijnen van de economische criteria nog beheerst kunnen worden (lees: geweigerd kunnen worden) door de aangepaste Handelsvestigingenwet. Zeker de 'kleinere' vergunningsaanvragen zullen moeilijk geweigerd kunnen worden.
5. Het criterium van de ruimtelijke ligging wordt in het nieuwe Criteriabeluist op precies dezelfde wijze toegelicht als voordien. Evenwel oordeelde de Raad van State in een advies van 24 februari 2004 dat het niet duidelijk was wat er precies met het eerste criterium bedoeld wordt. Welnu, artikel 10, 2, d Dienstenrichtlijn bepaalt dat vergunningscriteria "duidelijk en ondubbelzinnig" moeten zijn. Aldus is het niet enkel het regionaal karakter van dit criterium, maar ook het onduidelijk karakter ervan dat de toepassing ervan kwetsbaar maakt.
6. Het criterium van de bescherming van het stedelijk milieu wordt in het Criteriabeluist toegelicht door het element "het effect van de inplanting van de handelvestiging op de stadskern in het kader van de planologische vereisten", wat kan verwijzen naar ruimtelijke uitvoeringsplannen of, erger nog naar de ruimtelijke structuurplannen. Dit werd nochtans eerder door de Raad van State in

het advies van 24 februari 2004 als onaanvaardbaar beschouwd. Indien zou verwezen worden naar ruimtelijke structuurplannen, dan zou dit betekenen dat stedenbouwkundige vergunningen niet kunnen getoetst worden aan dergelijke structuurplannen, maar (federale) sociaal-economische vergunningen wél. Dat druist in tegen de meest elementaire rechtslogica.

7. Ook het nieuwe criterium van de bescherming van het stedelijk milieu heeft (te) sterke banden met het regionale bevoegdheidsniveau. Weliswaar vermeldt de Dienstenrichtlijn dat de bescherming van het stedelijk milieu "een dwingende reden van algemeen belang" is. Het verbod op economische eisen, zoals gesteld in de Dienstenrichtlijn, heeft echter geen betrekking op "planningseisen waarmee geen economische doelen worden nagestreefd, maar die voortkomen uit dwingende redenen van algemeen belang". In casu lijkt dit echter niet om een planningseis maar wel om een vergunningscriterium te gaan.
8. De criteria met betrekking tot de consumentenbescherming en de sociale en arbeidswetgeving worden zo toegelicht dat niets anders wordt verlangd van vergunningsaanvragers, dan dat zij de wetgeving inzake consumentenbescherming, sociale wetgeving en arbeidswetgeving respecteren. Volgens een vertegenwoordiger van de bevoegde minister zou een verklaring op eer in deze kunnen volstaan. Iedereen moet evenwel de wet naleven en dus ook alle aanvragers van een sociaal-economische vergunning. Daardoor wegen deze criteria vederlicht en erger nog, lijken zij te strijden met het verbod van artikel 10.3 Dienstenrichtlijn waardoor de vergunningsvoorwaarden voor een nieuwe vestiging niet mogen overlappen met gelijkwaardige, of gezien hun doel in

wezen vergelijkbare eisen en controles waaraan de dienstverrichter al in een andere of dezelfde lidstaat onderworpen is.

Bovendien dreigt het gevaar dat bedrijven die ooit een geschil hebben gehad met een consumentenvereniging, met de RSZ of met een werknemer en burgerrechtelijk of strafrechtelijk werden veroordeeld, ongeschikt verklaard worden om een sociaal-economische vergunning te bekomen...

9. De wijziging van de Handelsvestigingenreglementering lijkt onvoldoende. Alhoewel economische toetsen verboden worden, is er nog steeds sprake van een "sociaal-economische vergunning" en van een "nationaal sociaal-economisch comité voor de distributie". Bovendien kunnen ernstige vragen gesteld worden bij de samenstelling van het nationaal sociaal-economisch comité voor de distributie. De vertegenwoordigers van de sector van de geïntegreerde handel, zelfstandigen en kmo's en de middenstandsorganisaties in dit comité zouden wel eens kunnen beschouwd worden als een door de Dienstenrichtlijn verboden directe of indirecte betrokkenheid van concurrerende marktdeelnemers.
10. Ten slotte kan er ernstige kritiek geleverd worden op de overgangssituatie. Het overgangsregime kan naar onze mening niet wetgevingstechnisch door een omzendbrief worden opgelegd, maar moet zelf opgenomen worden in de wet. Komt daarbij dat het op zijn minst verassend is dat de gemeenten worden opgedragen de oude criteria toe te passen, uitgezonderd de economische criteria... zodat enkel de ruimtelijke ligging overblijft, hetgeen een puur regionaal criterium is.

DIRK VAN HEUVEN

DVANHEUVEN@PUBLIUS.BE

Colofon

Verantwoordelijke uitgever: Plet Salens
 Gravendreef 9 bus 8 0120 Beveren
 Retail Update Magazine is een uitgave van
 EMG NV
 Tel: 03 750 90 20 Fax 03 750 90 29
 E-mail: info@retailupdate.be
 Web: www.retailupdate.be
 Hoofredacteur: Stefan Van Rompaey
 E-mail: stefan@retailupdate.be
 Tel: 03 750 90 24
 Account manager: Isabel Tersago
 E-mail: isabel@retailupdate.be
 Tel: 03 750 90 21

Vormgeving en productie: Double Click
 Redactiemedewerkers: An De Maere, Sandra Gyles, Yves Meent, Michel Van Den Bosch, Annemarie Van Meir, Jan Verbanck, Erik Verdonck
 Eindredactie: Frederika Hostens
 Vertalingen: Expression Libre, Home Office

Oplage (met CIM-contro) 3500 ex-NL
 1500 ex-FR

Abonnementen: Nadine Pharasyn
 E-mail: info@retailupdate.be
 Een jaarabonnement (5 nr's) kost 59 euro (80 euro voor buurlanden). Storten op 733-1662000-32 met vermelding 'abo.RU'. U ontvangt een factuur na betaling - vermeld uw btw-nummer.

© 2009 Editing Media Group / EMG NV. Niets uit deze uitgave, in welk vorm dan ook, mag verspreid of openbaar worden gemaakt zonder de voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. EMG NV heeft de grootste zorg besteed aan het nakijken van de informatie en kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele vergissingen of verkeerde gegevens.